# Prefață

În această cărțulie încărcată de spirite, mi-am dat silința să evoc Fantoma unei Idei — una care să nu îi facă pe cititorii mei să se supere pe ei înșiși, pe cei din jur, pe sărbători sau pe mine. Fie ca aceasta să le bântuie în mod plăcut casele și nimeni să nu își dorească să o îndepărteze.

Prietenul și Slujitorul lor credincios,
C. D.
Decembrie, 1843.

# Capitolul I

## Fantoma lui Marley

Marley murise, trebuie să o spun încă de la început. Nu există nicio îndoială în această privință. Registrul în care era trecută înmormântarea lui purta semnătura preotului, a funcționarului, a omului de la pompe funebre și a bocitorului principal. Scrooge semnase de asemenea, iar semnătura lui Scrooge cântărea mult chiar și la Bursă. Bătrânul Marley era la fel de mort precum e un cui.

Luați aminte! Nu vreau să spun că știu, din cunoștințele mele, ce anume este fără de viață la un cui. Se prea poate ca eu însumi să privesc un cui de sicriu drept cea mai lipsită de viață bucată de fier pe care o poți găsi de vânzare. Dar este aidoma înțelepciunii strămoșilor noștri, pe care mâinile mele nesfințite nu o vor tulbura, căci altfel Țara este pierdută. Îmi veți îngădui, așadar, să repet și astfel să întăresc faptul că Marley era mort ca și un cui bătut în ușă.

Știa și Scrooge că era mort? Negreșit. Cum altfel? Scrooge și cu el fuseseră parteneri de nici nu mai știu cât timp. Scrooge îi era singurul executor testamentar, administrator, mandatar, moștenitor legal, prieten și totodată singurul îndoliat. Și nici măcar Scrooge nu fusese chiar atât de mâhnit de tristul eveniment. El își păstrase rolul de om de afaceri iscusit chiar și în ziua înmormântării, o zi căreia îi dăduse un aer solemn prin încheierea unei învoieli cât se poate de avantajoase.

Gândul înmormântării lui Marley mă duce înapoi la ideea de la care plecasem mai devreme.

Așadar nu există nicio îndoială că Marley era mort. Îndeosebi acest fapt se cere a fi înțeles, altfel nu văd cum ar putea ieși ceva nemaipomenit din povestea care urmează. Dacă nu am fi fost convinși pe deplin că tatăl lui Hamlet murise înainte de începerea piesei, nu ni s-ar fi părut nimic de luat în seamă în plimbarea acestuia pe timp de noapte, în adierea vântului de răsărit, pe metereze. Ar fi fost ca și cum am vedea un domn oarecare, de vârstă mijlocie, care se întoarce grăbit, după lăsarea întunericului, într-un loc bătut de vânt — să spunem cimitirul Sfântul Paul, de pildă — ca să își uluiască fiul zbuciumat.

Scrooge nu a șters niciodată de pe firmă numele bătrânului Marley. A rămas tot acolo scris, ani de-a rândul, deasupra ușii: „Scrooge și Marley". Firma era cunoscută sub numele de „Scrooge și Marley". Oamenii care abia intraseră în afaceri uneori o numeau „Scrooge Scrooge", iar alteori „Marley", dar el răspundea la fiecare dintre aceste nume. Îi era totuna.

Vai! Dar ce zgârcit era Scrooge! Un păcătos bătrân și lacom care nu se mai sătura să tot stoarcă, să strângă și să apuce! Tare și tăios ca un cremene dintr-o flintă în care niciun metal nu a reușit vreodată să aprindă măcar o scânteie; secretos, distant și singuratic precum o stridie. Răceala ce îi stăpânea ființa îi înghețase trăsăturile de om bătrân, îi ascuțise și mai mult nasul, îi zbârcise obrazul și îi înțepenise mersul; îi înroșise ochii și îi învinețise buzele subțiri. Vorba îi era pătrunzătoare și aspră. Capul, sprâncenele și bărbia-i țepoasă îi erau brumate. Și își purta această răceală pretutindeni. Făptura lui îngheța biroul până și în zilele de arșiță și nu aducea vreo boare călduță

nici măcar de Crăciun.

Căldura și frigul de afară abia dacă ajungeau la el. Nicio vreme bună nu l-ar fi putut încălzi și niciun ger năprasnic nu l-ar fi putut încremeni. Era mai tăios decât vântul care suflă cu turbare, mai hotărât decât zăpada care vine de sus și mai necruțător decât ploaia care se năpustește asupra pământului. Vremea rea nu avea cum să îl ajungă. Cele mai năvalnice ploi sau zăpezi și cea mai aprigă lapoviță sau grindină, toate îl puteau întrece într-un singur fel. Ele adesea „picau" mai frumos decât o făcea vreodată Scrooge.

Nimeni nu îl oprise vreodată pe stradă să îl întrebe, plin de voioșie, „Ce mai faci tu, dragul meu Scrooge? Când mai treci pe la mine?". Niciun cerșetor nu îl implorase, măcar o dată, să îi dea ceva de pomană și niciun copil nu îl întrebase cât este ceasul. Nu se găsea bărbat sau femeie care să îl fi rugat pe Scrooge, în toată viața lui, să îi arate cum să ajungă în vreun loc. Până și câinii orbilor păreau să îl știe și, atunci când îl vedeau că se apropie, își trăgeau stăpânii din calea lui; apoi dădeau din coadă ca și cum ar fi șoptit: „Stăpâne, decât să se uite urât la tine, mai bine să nu se uite deloc!"

Dar nici că îi păsa lui Scrooge de toate acestea! Era chiar ceea ce îi convenea. Să își croiască un drum separat de cărările ticsite ale vieții și să țină la distanță orice urmă de omenie era la Scrooge ceea ce cunoscătorii numesc „smintealã".

Odată, chiar în Ajunul Crăciunului, bătrânul Scrooge lucra de zor în biroul său. Era o vreme rece și mohorâtă, cu ceață groasă. Îi auzea pe oamenii de afară, din curte, cum se mișcau de colo-colo respirând anevoie, frecându-și mâinile și bătând

din picioare pe caldarâm ca să se mai încălzească. Ceasurile orașului abia vestiseră ora trei, dar deja întunericul învăluia totul. Oricum nu fusese lumină toată ziua și lumânările care ardeau în ferestrele birourilor vecine păreau niște pete roșiatice în aerul închis. Ceața se revărsa prin fiecare crăpătură și gaură a cheii. Desimea ei făcea casele din jur să pară niște năluci, deși curtea era dintre cele mai înguste. Cercetând norul întunecos ce acoperea totul, ai fi zis că Natura se pregătea de ceva nemaivăzut.

Scrooge ținea deschisă ușa încăperii în care număra banii, astfel încât să fie cu ochii pe funcționarul său. Acesta copia scrisorile într-o cămăruță întunecată de alături. Scrooge păstra aprins un foc tare mic, dar focul slujbașului era atât de firav încât părea că acolo arde un singur tăciune. Și nici nu putea să-l întețească, fiindcă Scrooge ținea cărbunii în biroul său. Când funcționarul intra cu lopățica în mână, stăpânul îi aducea la cunoștință faptul că va fi nevoie să se despartă. Din acest motiv, și în lipsă de alte idei, slujbașul se înfășura în fularul lui alb şi încerca, zadarnic, să se încălzească la lumânare.

— Crăciun fericit, unchiule! Dumnezeu să te ocrotească! se auzi un glas voios.

Era nepotul lui Scrooge, care se ivise pe neașteptate.

— Hm! zise Scrooge. Aiureli!

Venind cu pas grăbit prin ceață și îngheț, nepotul lui Scrooge se încinsese atât de tare încât fața parcă îi strălucea. Chipul lui frumos și îmbujorat îi contura ochii scânteietori, iar când vorbea scotea aburi pe gură.

— Crăciunul, o aiureală! spuse nepotul lui

Scrooge. Vorbești serios, unchiule?

— Vorbesc foarte serios! Auzi la el: „Crăciun fericit!” Cu ce drept vii așa de voios? Ce motive ai ca să fii vesel? Ești destul de sărac.

— Haide, zău! răspunse nepotul vesel. Cu ce drept stai așa de posomorât? Ce motive ai să fii îmbufnat? Ești destul de bogat.

Scrooge, negăsind pe moment un răspuns mai bun, spuse din nou: „Hm!” și încheie cu „Aiureli!”.

— Hai, nu te necăji, unchiule! îi spuse nepotul.

— Păi cum să nu mă necăjesc, răspunse unchiul, când îmi petrec viața într-o lume plină de neghiobi? Crăciun fericit! Crăciun fericit! Ce altceva e Crăciunul pentru tine în afară de o perioadă în care cumperi fără să ai bani? Sau o perioadă în care îți dai seama că ești mai bătrân cu un an, dar nu ești nici măcar cu o oră mai bogat? Ori o perioadă în care îți faci socotelile și îți dai seama că nu ai acumulat nimic în cele douăsprezece luni ale anului? Dacă ar fi după mine, spuse Scrooge revoltat, fiecare nătărău care umblă de colo-colo răspândind acest „Crăciun fericit!” ar trebui fiert în propria-i zeamă și îngropat cu un țăruș înfipt în inimă. Așa ar trebui!

— Dar, unchiule! se rugă de el nepotul.

— Dar, nepoate! îi răspunse aspru unchiul. N-ai decât să îți petreci Crăciunul așa cum crezi tu de cuviință și pe mine să mă lași să mi-l petrec așa cum poftesc.

— Să ți-l petreci!? repetă nepotul lui Scrooge. Dar dumneata nu ți-l petreci.

— Atunci, lasă-mă să nu mi-l petrec! spuse Scrooge. Mult bine ți-o fi aducând! Și mult bine ți-o fi adus și până acum!

— Sunt multe lucruri de pe urma cărora aș fi

putut avea de câștigat, dar de care nu m-am folosit îndeajuns, îndrăznesc să mărturisesc, îi răspunse nepotul. Crăciunul, printre altele. Dar sunt sigur că m-am gândit întotdeauna la Crăciun, atunci când s-a apropiat — pe lângă prețuirea cuvenită numelui și originii sale sacre, dacă ceva din el poate fi separat de acestea — ca la o perioadă bună; o perioadă încărcată de bunăvoință, iertare, mărinimie, voioșie; este singura perioadă pe care o cunosc, din tot anul, în care bărbații și femeile par să își deschidă, ca la un semn, inimile ferecate. Atunci aceștia ajung să se gândească la oamenii pe care îi considerau mai prejos decât ei ca la niște însoțitori în călătoria spre mormânt, și nu ca la niște făpturi dintr-o altă specie, plecate în alte călătorii. Și de aceea, unchiule, deși nu mi-a adus vreodată în buzunare nici măcar un ban, cred că mi-a făcut bine și că îmi va face bine și de acum înainte; așa că spun: „Binecuvântat fie Crăciunul!”

Funcționarul din cămăruță aplaudă fără să vrea. Dându-și însă imediat seama de purtarea nechibzuită, el se aplecă asupra focului ca să îl întețească, dar nu făcu altceva decât să îi stingă și ultima flăcăruie.

— Dacă mai aud un singur sunet de la tine, spuse Scrooge, îți vei petrece Crăciunul fără să ai o slujbă! Ești un orator destul de bun, domnule, adăugă el, întorcându-se către nepotul său. Mă mir că nu ai ajuns în Parlament.

— Nu te supăra, unchiule. Haide! Vino la noi la masă mâine!

Scrooge îi spuse că acest lucru nu se va întâmpla.

— Dar de ce? îi strigă nepotul. De ce?

— De ce te-ai însurat? îl întrebă Scrooge.

— Pentru că m-am îndrăgostit.

— Pentru că te-ai îndrăgostit! mârâi Scrooge, de parcă acesta ar fi fost singurul lucru din lume chiar mai prostesc decât un „Crăciun fericit!”. Bună ziua! încheie Scrooge discuția.

— Dar, unchiule, dumneata nu ai venit ca să mă vezi nici înainte să mă însor. De ce vrei să folosești acest motiv ca să nu vii nici acum?

— Bună ziua, zise Scrooge.

— Eu nu vreau nimic de la tine și nici nu îți cer nimic. De ce nu putem fi prieteni?

— Bună ziua, zise Scrooge.

— Îmi pare rău, din adâncul sufletului, că te găsesc atât de neînduplecat. Noi doi nici măcar nu ne-am certat vreodată. Dar am făcut această încercare în onoarea Crăciunului și îmi voi păstra până la capăt voia bună cu ocazia acestei sărbători. Așadar, Crăciun fericit, unchiule!

— Bună ziua! zise Scrooge.

— Și un An Nou fericit!

— Bună ziua! repetă Scrooge.

Cu toate acestea, nepotul său plecă fără să arunce vreun cuvânt care ar fi ascuns mânie. Se opri la ușa care dădea afară ca să îi ureze și slujbașului cele ce se cuvin în prag de sărbătoare. Acesta, deși încremenit de frig, avea sufletul mai cald decât Scrooge, căci îi întoarse urările cu prietenie.

— Încă unul, mormăi Scrooge când îl auzi. Funcționarul meu, care câștigă cincisprezece șilingi pe săptămână și care are o soție și o întreagă familie de întreținut, vorbește despre un Crăciun fericit. Mă voi duce la spitalul de nebuni.

Conducându-l pe nepotul lui Scrooge, slujbașul lăsă înăuntru alți doi oameni. Erau domni im-

punători, plăcuți la înfățișare, care își scoaseră pălăriile înainte de a intra în biroul lui Scrooge. Duceau cu ei cărți și documente și întâi i se înclinară.

— Scrooge și Marley presupun, spuse unul dintre domni, aruncând un ochi peste lista pe care o avea în mână. Am plăcerea să mă adresez domnului Scrooge, sau domnului Marley?

— Domnul Marley e mort de șapte ani, răspunse Scrooge. A murit acum șapte ani, chiar în această noapte.

— Noi suntem convinși că partenerul său este la fel de mărinimos, continuă acel domn prezentându-și scrisorile de împuternicire.

Într-adevăr, ei doi se asemănaseră. Dar, la auzul cuvântului „mărinimos", Scrooge se încruntă, clătină din cap și îi dădu înapoi documentele.

— Domnule Scrooge, în aceste zile de sărbătoare, spuse domnul în timp ce lua un condei, este de dorit, mai mult ca oricând, să oferim ceva și celor nevoiaşi care acum suferă atât de mult. Sunt mii de oameni care nu au nici măcar cele necesare vieții de zi cu zi și sute de mii care au nevoie de condiții mai bune de trai, domnule.

— Dar oare nu se mai găsesc temnițe? întrebă Scrooge.

— Sunt o mulțime de temnițe, spuse domnul, după care lăsă iar condeiul jos.

— Și azilurile de săraci ale Uniunii? vru să știe Scrooge. Mai funcționează?

— Funcționează, răspunse domnul, deși aș vrea să pot spune că nu.

— Așadar, morile pentru pușcăriași și Legea săracilor sunt încă actuale? întrebă Scrooge.

— Cât se poate de actuale, domnule.

— Aha! Luându-mă după ce îmi spuneați la început, m-am temut că s-a întâmplat ceva care să le fi oprit din buna lor funcționare, spuse Scrooge. Mă bucur foarte mult să aud că nu este așa.

— Având convingerea că abia dacă oferă celor mulți puțină mulțumire sufletească sau trupească, reluă domnul, câțiva dintre noi ne străduim să strângem o sumă pentru a procura săracilor hrană, ceva de băut precum și mijloace de a se încălzi. Alegem această perioadă a anului deoarece acum lipsurile se simt cel mai mult la unii, în timp ce la alții se revarsă abundența. Cu ce sumă să vă trec?

— Cu nimic! îi răspunse Scrooge.

— Doriți să rămâneți anonim?

— Doresc să fiu lăsat în pace, îi spuse Scrooge. Din moment ce mă întrebați ce îmi doresc, domnilor, acesta este răspunsul meu. Eu însumi nu mă înveselesc de Crăciun și nu-mi permit să îi înveselesc pe oamenii care trândăvesc. Ajut la întreținerea așezămintelor pe care le-am menționat — mă costă destul de mult; iar cei care se află în dificultate trebuie să meargă acolo.

— Mulți nu pot merge acolo; și mulți alții ar prefera să moară.

— Păi dacă ar prefera să moară, spuse Scrooge, ar fi bine să o și facă. Ar micșora, astfel, surplusul de populație. În plus — mă scuzați — eu nu cunosc aceste lucruri.

— Dar ați putea să le cunoașteți, își dădu cu părerea domnul.

— Nu este treaba mea să le cunosc, îi răspunse Scrooge. E de ajuns pentru un om să și le știe pe ale lui și să nu se amestece în ale altora. Treburile mele mă țin permanent ocupat. Bună ziua, dom-

nilor!

Văzând limpede că nu ar avea rost să își susțină în continuare punctul de vedere, domnii se retraseră. Mulțumit de sine, Scrooge își reluă munca într-o dispoziție mai bună decât de obicei.

Între timp, ceața și întunericul se îngroșaseră așa de tare, încât pe afară alergau, de colo-colo, oameni cu făclii aprinse. Ei își ofereau vizitiilor serviciul de a merge înaintea lor și de a conduce caii ce trăgeau la trăsuri. Turnul vechi al unei biserici, prin a cărei fereastră gotică din zid mereu se uita la Scrooge, pe furiș, un clopot bătrân și răgușit, acum nici nu se mai zărea. În timp ce bătea orele fixe și sferturile în nori, tremura de parcă acolo, sus, în capul lui cel înghețat, i-ar fi clănțănit dinții.

Frigul devenea cumplit. Pe strada principală, chiar la colțul tribunalului, niște muncitori reparau conductele de gaz. Aprinseseră un foc mare într-o căldare. În jurul acesteia se adunaseră niște bărbați și băieți zdrențăroși. Încântați, ei își încălzeau mâinile și clipeau bucuroși în fața flăcărilor. Cum robinetul de apă fusese lăsat deschis, apa care se scurgea îngheța și făcea ca totul să pară și mai sumbru.

Lumina care se revărsa din magazine colora în roșu fețele palide ale trecătorilor. În vitrine trosneau, de la căldura lămpilor, crenguțele și bobițele de ilex[1]. Negoțul cu păsări și mărfuri de băcănie devenise o frumoasă farsă, un spectacol măreț cu care era greu de crezut că principii atât de plictisitoare, precum târguiala și vânzarea, aveau vreo legătură.

[1] Ilex – arbust ornamental veșnic verde, cunoscut pentru frunzele sale cu margini zimțate, spinoase, precum și pentru fructele mici, rotunde și roșii ce rezistă peste iarnă; este considerat, în mod tradițional, un simbol al Crăciunului și, în general, al sărbătorilor de iarnă.

Lordul Primar, aflat în fortăreața măreței case Mansion, le dădea ordine celor cincizeci de bucătari și de valeți pe care îi avea, ca să poată petrece Crăciunul așa cum se cuvine într-o casă ca a lui; până și micul croitor, pe care îl amendase cu cinci șilingi lunea de dinainte pentru că umblase pe străzi beat și pus pe harță, amesteca în mansarda sa budinca de a doua zi. În acest timp, soția lui cea uscățivă ieșise, alături de copil, ca să cumpere carnea de vită.

Negura se făcea tot mai deasă iar aerul tot mai rece. Era un frig mușcător care pătrundea până în măduva oaselor. Dacă bunul Sfânt Dunstan[1] i-ar fi pișcat nasul diavolului cu un frig asemănător, în loc să se folosească de armele știute, atunci acesta ar fi răcnit, pe bună dreptate, și mai cumplit.

Posesorul unui nas tânăr și subțire, ros de frigul flămând precum oasele de către câini, se aplecă la ușa lui Scrooge, spre gaura cheii, ca să-l încânte cu un colind de Crăciun. Dar, la primul sunet de:

— Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Fie ca nimic să nu vă descurajeze!

Scrooge apucă rigla cu atâta hotărâre, încât imediat cântărețul o luă la fugă îngrozit, lăsând gaura cheii în voia cetii și a gerului.

În cele din urmă, sosi și ora închiderii biroului. Cu dușmănie, Scrooge se ridică de pe scaun și îi dădu astfel semnalul funcționarului din cămăruță, care aștepta. Acesta stinse numaidecât lumânarea și își puse pălăria.

— Mâine vrei să fii liber toată ziua? îl întrebă Scrooge.

[1] Sfântul Dunstan a fost un călugăr englez (ajuns ulterior și arhiepiscop) și un fierar iscusit; una dintre legendele intrate în folclorul popular menționează că acesta i-ar fi prins nasul diavolului cu un clește de fierărie înroșit în foc.

— Dacă vă convine, domnule.

— Nu îmi convine, spuse Scrooge, și nu este corect. Dacă ți-aș reține o jumătate de coroană pentru asta, ai crede că nu te tratez într-un mod corect, așa-i?

Slujbașul reuși să schițeze un zâmbet.

— Și totuși, continuă Scrooge, tu nu socotești că este incorect să îți plătesc leafă pentru o zi în care nu faci nimic.

Funcționarul îi spuse că se întâmpla așa doar o dată pe an.

— O scuză proastă pentru a-i lua cuiva bani din buzunar în fiecare an, pe 25 Decembrie! îi dădu replica Scrooge în timp ce își încheia mantaua. Dar presupun că trebuie să ai toată ziua la dispoziție. Următoarea zi să fii aici dimineața foarte devreme.

Funcționarul făgădui că așa se va întâmpla și Scrooge ieși bombănind.

Biroul se închise într-o clipă. Cu capetele lungi ale fularului său alb atârnându-i mai jos de talie (căci el nu avea o manta pe care să o pună pe deasupra), slujbașul coborî de douăzeci de ori pe un derdeluș de pe Cornhill, în spatele unui șir de băieți. O făcea în onoarea Ajunului Crăciunului. Apoi alergă cât îl ținură picioarele spre casă, în Camden Town, ca să se joace de-a baba-oarba.

Scrooge își luă trista cină în aceeași cârciumă dezolantă în care mânca de obicei. Citi toate ziarele și își ocupă restul serii cu registrul său de încasări și plăți, apoi se duse acasă ca să se culce. Locuia în niște odăi care aparținuseră cândva răposatului său partener. Era o suită de încăperi întunecoase, într-o clădire joasă, construită undeva mai sus într-o curte. Casa părea nelalocul ei și cu greu te puteai abține să nu îți închipui că trebuie

să se fi furișat până acolo când încă era o casă nouă. Poate că se jucase de-a v-ați ascunselea cu alte case și uitase pe unde se află ieșirea.

Acum era destul de veche și de sumbră, căci, în afară de Scrooge, nu mai locuia nimeni în ea. Celelalte camere erau închiriate ca birouri. Curtea era atât de întunecată încât până și Scrooge, care îi cunoștea fiecare piatră din pavaj, mergea pe bâj-bâite. Ceața și gerul se strânseseră în jurul vechii uși negre a casei de parcă însuși Duhul Vremii stătea acolo, în prag, mâhnit și gânditor.

Adevărul este că nu se găsea nimic deosebit la ciocănelul montat pe ușă, cu excepția faptului că era foarte mare. Este adevărat și că Scrooge îl tot văzuse de când locuia acolo, fie noapte, fie zi. În plus, Scrooge era înzestrat cu tot atât de puțină imaginație precum oricare alt om din orașul Londra, incluzând aici — cu îndrăzneală — consilierii și personalul în uniformă. Să avem în vedere și faptul că Scrooge nu se mai gândise deloc la Marley de când îl pomenise pe tovarășul său, mort de șapte ani, în acea după-amiază. Așadar, să mă lămurească cineva cum se face că Scrooge, având cheia înfiptă în broască, văzu, în locul ciocănelului, fără ca acesta să sufere vreo transformare, chipul lui Marley.

Chipul lui Marley. Nu se vedea într-o umbră de nepătruns, așa cum erau celelalte lucruri de prin curte, ci într-o lumină sumbră, ca un homar stricat aflat într-o pivniță întunecată. Nu era furios sau fioros, ci îl privea pe Scrooge așa cum îl privea Marley de obicei: cu ochelari fantomatici ridicați pe frunte. Părul era zbârlit într-un mod ciudat, ca de o respirație sau adiere; și, deși ochii stăteau larg deschiși, privirea îi era complet nemișcată. Acest

lucru, alături de culoarea sa palidă, îl făceau să pară înspăimântător; dar senzația de groază nu părea să vină din expresia feței.

Pe când Scrooge se uita cu stăruință la el, văzu că era din nou un ciocănel de ușă.

Ar fi o minciună să spunem că nu s-a speriat sau că sângele său nu a fost străbătut de o senzație teribilă pe care nu o mai avusese din copilărie. Dar puse din nou mâna pe cheia căreia îi dăduse drumul, o răsuci cu putere, păși înăuntru și își aprinse lumânarea.

Totuși se opri, șovăind o clipă, înainte de a închide ușa. Bănuitor, se uită mai întâi în spatele ei, ca și cum s-ar fi așteptat să se sperie de codița din peruca lui Marley, ieșind chiar atunci înspre hol. Dar pe spatele ușii nu era nimic, în afară de șuruburile și piulițele care țineau ciocănelul. Așa că spuse: „O prostie!" și o trânti cu putere.

Vocea îi răsună în casă precum un tunet. Fiecare încăpere de sus și fiecare butoi din pivnițele negustorului de vinuri părea să aibă propriul mod de a întoarce ecoul. Dar Scrooge nu era un om care să se sperie de ecouri. Încuie ușa, străbătu holul și urcă încet scările, potrivindu-și lumânarea.

Am putea vorbi nelămurit despre cum să urci o trăsură cu șase cai pe o scară veche, dar aflată în stare bună, sau cum să treci prin Parlament încă o lege proastă; dar ce vreau să spun este că ai fi putut lesne urca pe acea scară chiar și un dric așezat invers, cu oiștea către perete și cu ușa spre balustradă. Era suficient de larg spațiul și, chiar și așa, tot ar mai fi rămas loc. Poate că de aceea lui Scrooge i se păru că vede un dric mergând în fața lui, în beznă. Nici măcar o jumătate de duzină de felinare stradale nu ar fi putut lumina prea bine

intrarea. Cum Scrooge ducea o singură lumânare, vă puteți închipui cât era de întuneric.

Scrooge urcă, fără să îi pese câtuși de puțin. Întunericul nu costă și lui Scrooge îi plăcea acest lucru. Dar, înainte de a-și închide ușa cea grea, se duse prin camere ca să se asigure că totul este în bună rânduială. Proaspăta amintire a acelui chip îl îndemna să cerceteze fiecare ungher.

Trecu prin sufragerie, dormitor și debara. Toate arătau așa cum ar trebui să arate. Nu era nimeni sub masă și nici sub canapea. În cămin ardea un foc mic. Lingura și strachina erau pregătite iar crăticioara cu terci se afla pe plită, căci Scrooge prinsese o răceală iar terciul îi făcea bine. Nu era nimeni sub pat, în dulap sau în halatul lui de casă, care atârna cam nefiresc de perete. În debara găsi totul la fel — un grilaj vechi de șemineu, mai mulți pantofi uzați, două coșuri pentru pește, un suport de spălat prevăzut cu trei picioare și un vătrai.

Destul de mulțumit, își închise ușa apoi se încuie înăuntru. Învârti cheia de două ori, ceea ce nu făcea de obicei. Astfel, ferit de a fi luat prin surprindere, își scoase cravata, își puse halatul, papucii și boneta de noapte și se așeză în fața focului ca să își mănânce terciul.

Era un foc tare slab, un fleac într-o noapte atât de geroasă. Fu nevoit să se așeze foarte aproape de el și să se aplece spre flăcări ca să poată simți puțina căldură ce ieșea dintr-un biet pumn de cărbuni. Șemineul era unul vechi, construit de un negustor olandez în urmă cu mulți ani. Fusese pavat de jur împrejur cu dale olandeze bizare din teracotă, menite să ilustreze scene din Scriptură. Erau acolo Caini și Abeli, fiice de faraon, regine din Sheba, îngeri-vestitori coborând din cer pe niște

nori precum fulgii, Avraami, Belșațari, apostoli ieșind pe mare în bărci care semănau cu vasele pentru unt. Erau sute de figuri menite să îi abată gândurile. Și totuși, chipul acela al lui Marley, mort de șapte ani, apărea precum toiagul bătrânului Profet și făcea restul imaginilor să pălească. Dacă plăcile netede ar fi fost întâi goale, înzestrate cu puterea de a-și modela pe suprafață o imagine din fragmente ale propriilor lui gânduri, atunci pe fiecare dintre ele ar fi apărut câte o copie a chipului bătrânului Marley.

— Aiureli! spuse Scrooge și începu să se plimbe prin cameră.

După câteva ture, se așeză din nou. În timp ce își lăsa capul pe spate, rezemat de scaun, din întâmplare privirea i se opri asupra unui clopoțel. Era unul vechi. Atârna acolo, în cameră, și comunica, dintr-un motiv anume, acum uitat, cu o încăpere de la ultimul etaj al clădirii. În timp ce îl privea, el văzu, cu uimire și cu o groază inexplicabilă, stranie, cum acesta începe să se legene. La început se mișca atât de ușor încât abia dacă scotea vreun zgomot. Dar, curând, începu să răsune puternic, și la fel se întâmplă cu toate clopotele din clădire.

Să fi durat o jumătate de minut sau chiar un minut, dar a părut că ținuse un ceas. Clopotele s-au oprit la fel precum începuseră, toate în același timp. Au fost urmate de un zornăit puternic, jos de tot, ca și cum cineva ar fi târât un lanț greu peste butoaiele din pivnița negustorului de vinuri. În acea clipă, Scrooge își aminti că fantomele din casele bântuite erau descrise ca trăgând lanțuri după ele.

Deodată, ușa pivniței se deschise cu un bubuit. Zgomotul ajunse mai aproape, la etajele de dedesubt, apoi urcă scările, pe urmă se auzi venind

spre ușa lui.

— Aiureli și nimic altceva! spuse Scrooge. Doar n-o să cred așa ceva.

Culoarea obrazului i se schimbă însă căci, fără să se oprească, stafia trecu prin ușa grea și pătrunse în cameră chiar sub ochii lui. Când apăru, flacăra aproape stinsă crescu îndată, ca și cum ar fi strigat: „O știu, e fantoma lui Marley!" apoi scăzu din nou.

Era exact același chip. Marley purta aceeași perucă, precum și aceleași haine: jiletcă, pantaloni strânși pe picior și cizme. Ciucurii de pe acestea din urmă erau zbârliți, ca de altfel și coada lui, partea de jos a hainei și părul de pe cap. Lanțul pe care îl trăgea îi stătea prins în jurul taliei. Era lung și se înfășura pe el ca o coadă. Privindu-l cu atenție, Scrooge văzu că era făurit din casete de bani, chei, lacăte, registre, acte de contabilitate și genți grele din oțel. Corpul îi era străveziu, așa că Scrooge putea vedea cei doi nasturi cusuți pe spatele hainei.

Scrooge auzise adesea spunându-se că Marley nu avea inimă, dar până acum nu crezuse niciodată acest lucru.

Nici măcar acum nu credea, chiar dacă cerceta fantoma din cap până în picioare și o vedea stând în fața lui. Simțea puterea înghețată a ochilor ei reci ca moartea. Putea remarca până și materialul batistei legate în jurul capului și al bărbiei, pe care nu o observase până atunci. Era în continuare neîncrezător și se lupta cu simțurile sale.

— Ce înseamnă toate acestea? spuse Scrooge, ironic și rece ca întotdeauna. Ce vrei de la mine?

— Multe!

Era vocea lui Marley, nu încăpea îndoială.

— Cine ești?

— Întreabă-mă cine am fost.

— Ei bine, cine ai fost? spuse Scrooge, ridicând vocea. Ești pretențios din acest punct de vedere.

Fusese pe punctul de a spune „Ești pretențios pentru o vedenie", dar folosi aceste cuvinte, considerându-le mai potrivite.

— Pe vremea când trăiam am fost partenerul tău, Jacob Marley.

— Tu poți... poți să te așezi? întrebă Scrooge, privindu-l cu îndoială.

— Pot.

— Atunci, așază-te.

Scrooge pusese întrebarea pentru că nu știa dacă o fantomă atât de diafană ar putea lua loc pe scaun. Simțea că, în cazul în care acest lucru ar fi fost imposibil, urmau niște explicații stânjenitoare. Dar năluca se așeză în partea cealaltă a șemineului, ca și cum era un fapt obișnuit.

— Nu crezi în mine, constată Fantoma.

— Așa este, recunoscu Scrooge.

— Ce dovezi ai putea avea despre existența mea în afară de aceea a simțurilor tale?

— Nu știu, îi răspunse Scrooge.

— De ce te îndoiești de simțurile tale?

— Pentru că, îi spuse Scrooge, pot fi tulburate de orice lucru mărunt. Chiar și o mică dereglare a stomacului le poate face să se înșele. Mă refer la o fărâmă de vită nedigerată, un strop de muștar, o bucățică de brânză sau de cartof nefiert. Orice ai fi tu, cred ca are legătură mai mult cu mâncarea decât cu înmormântarea!

Scrooge nu obișnuia să facă glume și nici nu se simțea plin de haz în acel moment. Adevărul este că încerca să facă pe deșteptul ca să își distragă

atenția și să își înăbușe groaza, căci vocea stafiei îl tulbura până în măduva oaselor.

Scrooge simțea că ar fi fost o grozăvie să stea tăcut chiar și pentru o clipă, holbându-se la acei ochi ficși, sticloși. Îl înfiora și simplul fapt că stafia însăși avea un aer infernal. Scrooge nu îl putea simți, dar știa că așa era. Vedea clar că Fantomei, deși stătea perfect nemișcată, îi frământau părul, haina și ciucurii cizmelor ca sub acțiunea unor vapori fierbinți.

— Vezi această scobitoare? întrebă Scrooge, revenind repede la atac, din motivul tocmai menționat și vrând, fie și numai pentru o secundă, să abată de la sine privirea împietrită a stafiei.

— O văd, îi răspunse Fantoma.

— Dar nu te uiți la ea, observă Scrooge.

— Cu toate acestea, o văd, îi spuse Fantoma.

— Ei bine! continuă Scrooge, n-am decât să înghit asta și voi fi persecutat pentru tot restul vieții mele de o legiune de himere. Aiureli, vă spun eu! Aiureli!

La auzul acestor vorbe, spiritul scoase un urlet înspăimântător și își scutură lanțul cu un zornăit atât de sumbru și de îngrozitor, încât Scrooge se ținu strâns de scaun, ca să nu leșine. Dar groaza îl luă și mai tare când fantomei, dându-și jos legătura din jurul capului, ca și cum ar fi fost prea cald pentru a fi purtată în casă, îi pică pe piept mandibula!

Scrooge căzu în genunchi și își împreună mâinile în fața ei.

— Îndurare! strigă el. Apariție îngrozitoare, de ce mă necăjești?

— Om cu mintea lumească! răspunse Fantoma. Crezi în mine sau nu?

— Da, cred, răspunse Scrooge. Trebuie. Dar de ce umblă spiritele pe pământ și de ce vin la mine?

— Spiritul fiecărui om, îi răspunse Fantoma, trebuie să umble printre semenii săi și să călătorească în lung și-n lat; iar dacă acest spirit nu merge mai departe în timpul vieții, este condamnat să o facă după moarte. E osândit să rătăcească prin lume — vai de mine! — și să fie martor la ceea ce nu poate împărtăși, dar ar fi putut împărtăși pe pământ și ar fi putut transforma în fericire!

Din nou, stafia scoase un urlet, își scutură lanțul și își frământă mâinile întunecate.

— Ești înlănțuit, îi zise Scrooge, tremurând. De ce?

— Port lanțul pe care l-am făurit în timpul vieții, răspunse Fantoma. L-am făcut zală cu zală și metru cu metru; l-am legat de bunăvoie și l-am purtat de bunăvoie. Îți pare străin modelul?

Scrooge tremura din ce în ce mai tare.

— Sau ai vrea să știi, continuă Fantoma, greutatea și lungimea lanțului pe care și tu îl porți? Acum șapte Ajunuri de Crăciun era la fel de greu și de lung precum acesta. Ai mai muncit la el de atunci. E un lanț foarte greu!

Scrooge privi în jur, pe podea. Se aștepta să se vadă înconjurat de o sută de metri de zale înlănțuite din fier. Dar nu vedea nimic.

— Jacob, îl imploră Scrooge. Bătrâne Jacob Marley, spune-mi mai multe. Adu-mi alinare, Jacob!

— N-am așa ceva de oferit, răspunse Fantoma. Asta vine din alte regiuni, Ebenezer Scrooge, și este transmisă de alți pastori, altor feluri de oameni. Și nici nu-ți pot grăi tot ce aș vrea. Îmi este dat să îți dezvălui doar încă puțin. Nu mă pot odihni și nu pot zăbovi nicăieri. Spiritul meu nu a părăsit nicio-

dată casa noastră de contabilitate — ia aminte! — în timpul vieții; nu a colindat niciodată dincolo de limitele înguste ale biroului nostru în care am luat la mână atâția bani; și mă așteaptă călătorii istovitoare!

Ori de câte ori devenea gânditor, Scrooge avea obiceiul de a-și vârî mâinile în buzunarele pantalonilor. Meditând la ce spusese Fantoma, făcu și acum același lucru, dar fără să își ridice privirea sau să se scoale în picioare.

— Trebuie să fi fost foarte lent, Jacob, constată Scrooge pe un ton practic, deși nu lipsit de umilință și de respect.

— Lent! repetă Fantoma.

— Au trecut șapte ani de când ai murit, se gândi Scrooge. Și tu ai călătorit în tot acest timp!

— În tot acest timp, repetă Fantoma. Fără odihnă, fără liniște. O tortură neîncetată din cauza remușcărilor.

— Călătorești iute? vru să știe Scrooge.

— Ca pe aripile vântului, îi răspunse Fantoma.

— Ai fi putut parcurge o mare distanță pe suprafața pământului în șapte ani de zile, îi spuse Scrooge.

Auzind acestea, stafia scoase încă un urlet terifiant și își zdrăngăni lanțul atât de monstruos în liniștea mormântală a nopții, încât autoritățile locale ar fi fost îndreptățite pe deplin să o pună sub acuzare.

— Captiv, legat și înlănțuit de două ori! strigă Fantoma, fără a cunoaște veacurile întregi de muncă necontenită a creaturilor nemuritoare, căci acest pământ trebuie să treacă la cele veșnice înainte ca binele de care este în stare să se înfăptuiască pe deplin. Fără a înțelege că

orice spirit creștin care dăruiește bunătate în mica lui sferă, oricare ar fi ea, va afla că viața este prea scurtă pentru vastele sale mijloace de a se face util. Fără a ști că niciun regret nu poate readuce șansele unei singure vieți folosite într-un mod greșit! Și totuși așa eram eu! Of! Așa eram eu!

— Dar ai fost întotdeauna un bun om de afaceri, Jacob, și priceput la treburile tale, spuse Scrooge ezitant, care acum încerca să își proiecteze asupra lui însuși această părere.

— Treburi! strigă Fantoma, frângându-și din nou mâinile. Omenirea era treaba mea. Bunăstarea comună era treaba mea; binefacerea, mila, îngăduința și bunăvoința — toate acestea erau treaba mea. Activitatea din cadrul afacerii nu era decât o picătură din oceanul vast al îndatoririlor mele!

Își ridică lanțul greu la o oarecare distanță, ca și cum acesta ar fi fost cauza zbuciumului său zadarnic, apoi îl lepădă pe podea.

— În această perioadă a anului, continuă Fantoma, sufăr cel mai mult. De ce am umblat prin mulțimi de semeni cu ochii plecați și nu i-am ridicat niciodată spre acea Stea binecuvântată care i-a condus pe Magi la un lăcaș sărman? Oare chiar nu se găseau niște case de oameni săraci spre care să mă fi condus lumina ei?

Scrooge se îngrozi când auzi vorbele stafiei și începu să tremure grozav de tare.

— Ascultă-mă! strigă Fantoma. Timpul meu aproape s-a scurs.

— Ascult, spuse Scrooge. Dar nu-mi îngreuna situația! Vorbește pe șleau, Jacob! Te implor!

— Cum se face că apar înaintea ta într-o formă pe care o poți vedea, acest lucru nu am cum să

ți-l spun. De multe ori am stat lângă tine fără ca tu să mă vezi.

Nu era o imagine prea plăcută. Scrooge se cutremură și își șterse sudoarea de pe frunte.

— Nu e o parte ușoară a pedepsei mele, continuă Fantoma. Sunt aici în această seară ca să te avertizez că mai ai o șansă și o speranță de a scăpa de soarta mea. Eu ți le ofer, Ebenezer.

— Mereu ai fost un prieten bun, îi spuse Scrooge. Mulțumesc!

— Vei fi bântuit, reluă Fantoma, de Trei Spirite.

Fața lui Scrooge se întunecă aproape la fel de mult ca cea a Fantomei.

— Aceasta este șansa de care vorbeai, Jacob? întrebă el cu voce tremurândă.

— Da.

— Eu... eu cred că mai bine nu, se bâlbâi Scrooge.

— Fără vizita lor, spuse Fantoma, nu poți spera să scapi de calea pe care trebuie să merg eu. Așteaptă-te ca primul să vină mâine, când clopotul va bate ora unu.

— N-ar putea să vină toate în același timp și așa să pot încheia cu ele deodată, Jacob? sugeră Scrooge.

— Al doilea așteaptă-te să apară în noaptea următoare, la aceeași oră. Iar al treilea va veni în noaptea de după, când orologiul va marca, printr-o ultimă bătaie, orele douăsprezece. Caută să nu mă mai vezi. Și, pentru binele tău, amintește-ți ceea ce s-a petrecut între noi!

După ce rosti aceste cuvinte, Fantoma își luă batista de pe masă și își legă capul ca mai înainte. Scrooge își dădu seama de acest lucru după sunetul ascuțit pe care îl scoteau dinții atunci când fălcile i se strângeau la loc. Îndrăzni să își ridice din

nou privirea și îl văzu pe vizitatorul supranatural stând în fața lui, în picioare, cu lanțul înfășurat în jurul brațului.

Apoi apariția se îndepărtă de el, mergând cu spatele. La fiecare pas pe care îl făcea, fereastra se ridica puțin astfel că era larg deschisă atunci când stafia ajunse aproape de ea.

Îi făcu semn lui Scrooge să se apropie, iar el ascultă. Când se aflau la numai doi pași unul de celălalt, Fantoma lui Marley ridică mâna, ca pentru a-l atenționa să nu mai înainteze. Atunci Scrooge se opri.

Nu o făcea neapărat din supunere, ci mai degrabă pentru că era surprins și înfricoșat. La ridicarea mâinii, el percepuse în aer niște zgomote confuze. Erau ecouri incoerente de tânguire, de regret și de auto-acuzare de o tristețe care nu se putea exprima.

După ce ascultă o clipă, Fantoma se alătură jelaniei lugubre și pluti peste noaptea întunecată și sumbră.

Scrooge o urmă la fereastră, mânat de o curiozitate disperată. Se uită afară.

Văzduhul era plin de fantome care gemeau, rătăcind încoace și încolo într-o grabă neliniștită. Fiecare dintre ele purta lanțuri, la fel ca Fantoma lui Marley. Câteva erau legate între ele (puteau fi guvernări întregi vinovate). Niciuna nu era liberă. Pe mulți Scrooge îi cunoscuse personal în timpul vieții lor. Fusese destul de apropiat de o fantomă bătrână ce purta o vestă albă și care avea prins de gleznă un seif monstruos din fier. Această stafie striga, într-un chip jalnic, ceva despre neputința de a ajuta o biată femeie cu un prunc, pe care o vedea stând jos, pe pragul unei uși. Era clar că

sufereau cu toții din cauza faptului că încercau să se amestece, pentru binele oamenilor, în treburile acestora, dar își pierduseră puterea odată pentru totdeauna.

Nu își putu da seama dacă aceste creaturi se estompară în ceață sau dacă ceața le învălui. Dar ele și vocile lor fantomatice se stinseră în același timp; iar noaptea redeveni precum fusese atunci când se întorsese acasă.

Scrooge închise fereastra și cercetă ușa prin care intrase Fantoma. Era încuiată de două ori, așa cum o încuiase chiar el, cu mâinile lui, iar zăvoarele nu fuseseră trase. Încercă să spună „Aiureli!", dar se opri la prima silabă. Avea mare nevoie de odihnă, din cauza emoției prin care trecuse, a oboselii de peste zi, a faptului că zărise Lumea Invizibilă, a conversației greoaie cu Fantoma sau a orei târzii. Se duse direct la culcare, fără să se mai dezbrace, și adormi într-o clipă.